

Cap dels nous cinc canals de TV per satèl·lit serà en llengua catalana

El català no puja al cel

El català quedarà exclòs de les emissions de televisió per satèl·lit. La culpa, la tenen una llei extremadament centralista i l'incomprensible desinterès quasi general mostrat al nostre país per aconseguir un dels cinc canals de televisió del satèl·lit Hispasat.

Josep Borrell, a l'esquerra, ha preparat un llei a la mida dels interessos madrilenys. A Garcia Candau, a la dreta, ja li va bé

RAFA GIL

El passat Onze de Setembre, Diada Nacional de Catalunya, mentre 20.000 catalans sortien al carrer demanant la independència i més de mig milió passava el pont festiu a l'Expo de Sevilla, el govern espanyol llançava el seu primer satèl·lit de telecomunicacions a l'espai. Li diuen Hispasat. Gràcies a ell es podran fer moltes coses, però n'hi ha una que resulta especialment propera a tots i cadascun de nosaltres: amb el senzill –i relativament barat– acte de comprar una petita antena receptora podrem veure cinc canals de televisió més dels que ja veiem. ¿Quins canals? Això encara s'ha de decidir, i ho farà el govern espanyol triant entre les ofertes que se li presentin, igual que es va fer amb la concessió de les televisions privades.

El llançament de l'Hispasat ha posat de

nou damunt la taula la necessitat d'una oferta televisiva equilibrada des del punt de vista lingüístic. Des de la introducció de les privades, l'oferta televisiva en llengua catalana representa un tant per cent molt minoritari de l'oferta total. I la introducció sobtada de cinc canals més de televisió, encara que siguin via satèl·lit, deixarà el català en una situació encara més precària. ¿Es pot evitar?

EL GOVERN NO CEDEIX NI UN MIL·LÍMETRE

Amb motiu del llançament de l'Hispasat, el govern espanyol ha preparat un projecte de llei de regulació de la televisió per satèl·lit. Aquesta llei no servirà només per a regular la concessió dels canals de televisió de l'Hispasat, sinó que fa referència a qualsevol emissió que es

pretengui fer "utilitzant satèl·lits autoritzats pel govern espanyol i mitjançant un enllaç ascendent amb origen al territori espanyol".

El projecte de llei no parla en cap moment de quina llengua vehicular es farà servir en les emissions per satèl·lit. Una omissió que no és cap porta oberta per al català: en l'article segon s'especifica que la gestió directa del servei de televisió per satèl·lit "serà realitzada per l'ens públic RTVE". En queden fora, per tant, els ens públics autonòmics. I en l'article 3 es diu que qui vulgui tenir un canal de televisió per satèl·lit haurà d'emetre per a tot l'estat. Si a això afegim que la llei de tercers canals de 1983 prohibeix que les televisions autonòmiques emetin fora de les fronteres de la seva comunitat autònoma, hem tancat el cercle. Ni TV3 ni Canal 9 –ni cap altre canal autonòmic–

Jaume Ferrús, director de Televisió de Catalunya, s'ha quedat sense satèl·lit. A la dreta, Ferran Mascarell.

D. UMBERT

no pot optar a un dels cinc canals de l'Hispasat que sortiran a concurs públic. Ni que renunciessin a emetre en la llengua pròpia.

El projecte de llei presentat pel govern espanyol està blindat, doncs, contra el virus autonòmic, i no sembla que les intencions siguin les de cedir ni un gram. L'última demostració es va viure dimarts passat, 10 de novembre, al Congrés de Diputats de Madrid, on es reunia la comissió d'Indústria. Tots els grups parlamentaris van poder presentar les seves esmenes al projecte de llei. El PSOE es va *carregar* amb els seus vots –i amb el suport del PP– totes les esmenes presentades pels grups catalans que intentaven obrir un forat legal per a les televisions autonòmiques. Concretament, Iniciativa per Catalunya proposava que la llei permetés a les televisions autonòmiques sol·licitar, “soles o agrupades”, la gestió indirecta del servei de televisió per satèl·lit mitjançant concessions. Esmena derrotada. Esquerra Republicana de Catalunya, a través d'Eusko Alkartasuna, va presentar dues esmenes en aquest sentit: en primer lloc, demanant que la gestió directa de RTVE es fes en col·laboració amb la Federació de Canals Autonòmics (FORTA); en segon lloc, demanant que es garanteixi que cadascuna de les llengües de l'estat disposi per concessió pública d'un canal de televisió per satèl·lit “com a mínim”. Esmenes derrotades.

El grup de Convergència i Unió també havia presentat esmenes al projecte de

lleí. En una d'elles demanava que la gestió directa del servei de televisió per satèl·lit, la poguessin realitzar tots els ens públics de l'estat. Però un problema amb l'avió que l'havia de portar a Madrid va impedir que Josep López de Lerma, el diputat que havia de defensar l'esmena, fos present a la comissió. Esmena derrotada per no presentació del rival, doncs. Després del tràmit del Congrés, el projecte de llei ha passat al Senat, on tot indica que es tornarà a repetir el mateix procés.

Aquestes esmenes s'afegien a la declaració aprovada per la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió el mes d'octubre en què se sol·licitava un canal de televisió per satèl·lit. La declaració preveia la possibilitat de plantar cara a aquesta opció conjuntament amb les televisions valenciana i andorrana. Una declaració d'intencions testimonial, però que demostra el gran interès que hi ha a la Televisió de Catalunya (TVC) per la possibilitat d'emetre via satèl·lit.

Un interès que la Televisió de Catalunya manté malgrat l'entrebanc gairebé definitiu de l'altre dia al Congrés. Jaume Ferrús, director de TVC, s'hi mostra efectivament no gaire optimista i manifesta tenir “poca confiança” que el projecte de llei experimenti algun canvi abans de la seva aprovació definitiva. Ferrús considera que aquesta és una llei “feta per una majoria parlamentària que no té la intenció de variar-la; si no ho han fet al Congrés no ho faran al Senat”.

Ferrús rebutja de ple la possibilitat que la FORTA compartís un dels canals de l'Hispasat, possibilitat que no recull la llei però que formava part d'una de les esmenes presentades per IC al Congrés: “compartir un canal amb la FORTA significaria allunyar-nos del nostre objectiu de normalització lingüística del català, perquè ens obligaria a repartir-nos les franges horàries amb altres televisions que no usen el català com a llengua vehicular de les seves emissions. Nosaltres el que volem fer és una televisió íntegrament en català”.

El director de TVC es queixa també que la llei que s'aprovarà en breu impedeix a la televisió catalana emetre des de Catalunya directament per satèl·lit, encara que no sigui l'Hispasat. Jaume Ferrús considera que “aquesta llei, com gairebé totes, va per darrere de la tecnologia; en aquest camp s'ha demostrat que les lleis sempre acaben fent el ridícul”.

En aquest sentit, Ferrús és categòric quan afirma: “que no s'interpreti que vull situar TV3 al marge de la llei, però estic convençut que quan arribi el moment i es plantegi la possibilitat, TV3 trobarà la manera d'emetre per satèl·lit”.

NINGÚ NO ES MOU

És clar, doncs, que la llei veta l'accés de les televisions públiques de l'àmbit lingüístic català –TV3 i Canal 9– a les emissions per satèl·lit. Però hi ha una cosa que la llei no pot impedir: que algú es

'HispaEstat'

El projecte Hispasat està pensat per i per a l'estat, entès aquest de la forma més tradicional i centralitzadora possible. Aquest caràcter *especial* del projecte ja apareix a la introducció del dossier que s'ha repartit a la premsa: "el primer avantatge apreciable és de tipus estratègic, ja que el govern espanyol podrà garantir la continuïtat i estabilitat de les comunicacions pel satèl·lit sense haver de plegar-se al conjunt d'interessos d'una organització interestatal". És a dir, un reforçament de la sobirania del govern espanyol en matèria de telecomunicacions. Els objectius del programa Hispasat són molt variats. Amb un mateix satèl·lit es proporciona suport de comunicacions especials per a la *Defensa Nacional* i es possibilita l'emissió de programes de televisió destinats a la comunitat de parla hispana del continent americà. Una autèntica aposta d'estat.

El sistema Hispasat pretén posar dos satèl·lits en òrbita (Hispasat 1A i Hispasat 1B). El primer ja hi és des del passat 11 de setembre, i serà posat en servei a començament de l'any 1993. El segon es llançarà, si tot va bé, el març-abril de 1993, i entrarà en funcionament el mes de juliol del mateix any. El control d'aquests satèl·lits es fa des del Centro de

presenti des del Principat o el País Valencià al concurs públic de concessió dels cinc canals de televisió de l'Hispasat amb una proposta pròpia de televisió. Es pot fer, però ningú no ho fa. A Madrid són molts els que hi han pensat: Canal Plus i Tele 5 ja han anunciat la seva disposició. Aquí són molt pocs.

Una de les persones que sí que hi han pensat és Ferran Mascarell, director de la Societat General d'Autors i ex-delegat de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona. Mascarell va llençar fa uns mesos entre persones dels àmbits culturals i de la producció àudio-visual de Barcelona una idea batejada amb el nom de *Canal Barcelona*. Es tractava d'aconseguir que algun dels cinc canals de l'Hispasat tingués la seva seu a Barcelona, emetent en català per a Catalunya i en castellà per a la resta de l'estat. Al rerefons d'aquesta idea hi ha la preocupació pel que podria ser la marginació definitiva del sector àudio-visual català enfront del madrileny. Si els cinc canals de televisió per satèl·lit són a Madrid, les productores catalanes sols

Control de Satèl·lits (CCS-Arganda), ubicat a Arganda del Rey, a 35 quilòmetres de Madrid. Concretament, a la finca El Campillo. La vida útil del sistema s'ha establert en deu anys.

La societat Hispasat S.A. està formada per representants de Retevisión (25% del capital), Telefònica (25%), Caixa Postal (22,5%), el Ministeri de Defensa (15%), l'Institut Nacional d'Indústria (10%) i el CDTI (2,5%). Hispasat S.A. preveu uns ingressos per serveis de 150.000 milions de pessetes. Després dels deu anys de vida del sistema, s'hi preveuen uns beneficis de 41.000 milions de pessetes.

E. V.

perquè van escanyats de pressupost i els de més enllà perquè no ho troben rendible econòmicament. El cas és que en la posició de sortida de la cursa per un canal de l'Hispasat, tots els cavalls són madrilenys. Per garreperia dels uns i per desídia dels altres.

ALTRES POSSIBILITATS

La legislació espanyola, però, no tapa tots els forats per on el català es pot esmunyir cap a un satèl·lit.

Recentment s'ha viscut un exemple d'apropament entre la televisió pública catalana i un canal que emet via satèl·lit. Es tracta d'ARTE, cadena franco-alemanya de continguts culturals que dimarts passat, 10 de novembre, va emetre un programa especial sobre Catalunya amb la

L'Hispasat és una qüestió estratègica per al govern espanyol.

ARXIU

poden aspirar a fer la feina que no puguin assumir les de Madrid. És a dir, les engrunes. A banda de l'innegable caràcter simbòlic i polític de la jugada, la consecució d'un canal amb seu a Barcelona evitaria la concentració de la producció àudio-visual a Madrid i representaria un estímul important per a molts sectors de la cultura que hi estan relacionats.

La idea del Canal Barcelona, però, requeria que algú l'assumís com a pròpia i estirés del carro. Ningú no ho ha fet. Ni institucions públiques, ni privades, ni ambdues barrejades. Uns perquè creuen que no és la seva competència, altres

col·laboració de Televisió de Catalunya. ARTE és una cadena que ha expressat molts cops la seva admiració pel model televisiu català i que està acostumada a col·laborar amb productores barcelonines. No sols això, sinó que ha manifestat públicament el seu desig d'ampliar la seva cobertura a algun país del sud europeu.

No hi ha res de concret, però tampoc no és absurd imaginar-se que la col·laboració pugui anar més enllà. Temps al temps, i a la imaginació.

Eduard Voltas